

ODPOVĚDNOST ÚČASTNÍKŮ CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ ZA SPRAVEDLIVÝ PROCES - PROCES BEZ ZBYTEČNÝCH PRŮTAHŮ.

MAREK JURÁŠ

Právnická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Abstract in original language

Právo na spravedlivý proces je imanentní civilnímu soudnímu řízení. Ústavněprávní i mezinárodněprávní právní normy zakotvují fundamentální požadavky, jak by měl zákonný proces probíhat, aby se sporným stranám dostalo spravedlivého procesu. Jedním z projevů práva na spravedlivý proces je zásada projednání věci bez zbytečných průtahů. Nese ovšem odpovědnost za zajištění přiměřeně rychlého procesu pouze soud nebo je zákonodárce oprávněn klást nároky i na účastníky řízení? Z jakých společenských skutečností vyplývají možné požadavky na stanovení institucionální odpovědnosti účastníků řízení za spravedlivý proces? Cílem je zamyslet se nad materiálními prameny této odpovědnosti účastníků řízení a nad jejich formálními projevy v současném pojetí civilního procesu.

Key words in original language

civilní proces, zásada projednání věci bez zbytečných průtahů, odpovědnost účastníků řízení

Abstract

The right to a fair trial is immanent to the civil litigation. Constitutional and international legal rules enact fundamental requirements for proceeding so that the right to a fair trial would be fulfilled. The right to a procedure without undue delay is one of the fair trial's fractions. Nevertheless, is it just court that is responsible for procedure without undue delay or is it reasonable to enact a certain litigants' responsibility too? The aim is to think over material sources of litigants' responsibility for procedure without undue delay and over formal manifestation of such responsibility within contemporary approach to the concept of civil proceeding.

Key words

a fair trial, civil proceeding, undue delay

1. ÚVOD

Právo na spravedlivý proces zakotvuje Listina základních práv a svobod společně s příslušnými normativy Ústavy České republiky. Tyto právní prameny vytváří rámec nejvyšší právní síly, ve kterém se má zákonodárce pohybovat, pokud legislativně přijímanými pravidly vytváří právní proces. Každý člen společnosti se v důsledku toho stává potencionálním účastníkem trestního, správního nebo civilního

procesu a řady dalších. Kupříkladu v civilním soudním řízení může při pohledu na normy nejvyšší právní síly vyvstat otázka, jakou roli má občan v řízení, jehož je účastníkem coby sporná strana, jež stojí v kontradiktorním postavení svého odpůrce. Jsou účastníci civilního procesu pouze pasivními příjemci práva na spravedlivý proces nebo jeho aktivními spoluvůrci vedle zákonodárce?

Sir Jack Jacob mluví v souvislosti s nejpálčivějšími problémy civilního procesu o trojhlavé hydře. Monstru, které je třeba vymýtit. Má tři hlavy: náklady, průtahy, kverulanství.¹ Cílem této stati je se zamyslet nad možnými prostředky, kterak je možné civilní proces zbavit jedné z těchto „hlav“. Průtahy civilního soudního řízení jsou velmi diskutovanou problematikou. Odborná i laická veřejnost často hřmí nad obecným povědomím o tom, jak značné jsou průtahy v civilním procesu posledních let. Výrok Sira Jacoba dokazuje, že nejde o problematiku novou, jež by tížila společnost pouze v uplynulých desetiletích. Neboť je právo na spravedlivý proces nedomyšlitelně spojeno s právem účastníka řízení na rychlou a efektivní soudní ochranu, lze jistě očekávat, že stát a soudy poskytnou ochranu v přiměřené lhůtě. Jakou roli má ale účastník řízení, který očekává, že mu bude ochrana poskytnuta rychle? A jak zákonodárce stimuluje účastníky řízení, aby byli odpovědnými členy společnosti a šetřili právo na spravedlivý proces ostatních osob? Cílem následujících řádků je uvést ucelenější úvahu nad tématem nároků, které klade zákonodárce na účastníky řízení. Vycházím tak z odpovídajících publikací a závěrů vlastní vědecké práce.²

2. PRÁVO NA PROJEDNÁNÍ VĚCI BEZ ZBYTEČNÝCH PRŮTAHŮ JAKO SOUČÁST SPRAVEDLIVÉHO PROCESU.

Základním požadavkem ústavněprávních pramenů je, aby měly osoby dotčené na svých právech možnost domoci se ochrany u nezávislého a nestranného soudu. Kromě tohoto základního požadavku ale ústavní, ale také mezinárodní normy požadují, aby byl právní proces schopný dosáhnout svého cíle v přiměřené lhůtě. Výslovné zakotvení zásady, aby se účastníkům řízení dostalo projednání věci bez zbytečných průtahů (v přiměřené lhůtě) obsahuje čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod³ a čl. 6 odst. 1 evropské Úmluvy o ochraně lidských

---

¹ C.H. van Rhee (ed.). *The Law's Dealy. Essays on Undue Delay in Civil Litigation*. Antverp. Intersentia, 2004. s. iii.

² JURÁŠ, M. *Zásada koncentrace řízení v českém a ruském civilním procesu*. Olomouc, 2011. diplomová práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právnická fakulta;

³ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jakou součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.;

práv a základních svobod.⁴ Každé zahájené soudní řízení představuje pro jeho účastníky období právní nejistoty a smyslem práva na projednání věci bez zbytečných průtahů je záruka, že období této objektivní nejistoty nebude bez racionálních a nezbytných důvodů protahováno.⁵

Požadavek na soudní ochranu jedné osoby končí tam, kde začíná požadavek osoby tím dotčené na rychlé nastolení opětovně právní jistoty. Účastníci civilního sporu stojí v kontradiktorním postavení, které narušuje pocit jistoty jejich postavení ve společenských vztazích. Každý jednotlivec usiluje o to, aby období pochybností o právním stavu dílčí skutečnosti jeho života netrvalo dlouho. Z toho vychází požadavek, který je vlastní lidské povaze, aby ochrana dotčených práv byla rychlá. Nejen v běžném životě, ale především v obchodním a hospodářském styku mohou průtahy v poskytnutí soudní ochrany způsobit nenahraditelné ztráty a narušit potřebnou plynulost hospodářského života.⁶

Základní práva jsou v judikatuře Ústavního soudu ČR vykládána proporcionálně, což vyžaduje vzájemné vyvážení i jednotlivých zásad soudního řízení, skrze které se tato práva projevují.⁷ Je nepochybné, že účastník soudního řízení musí být zaručeno, že jeho nárok posoudí na podkladě skutkových okolností a norem objektivního práva soud, jež bude plně šetřit jeho zaručená základní lidská práva. Protože ale vznesený nárok vyvolává u účastníka řízení, který se stává žalovaným, společenskou nejistotu, musí být soudní řízení z hlediska proportionalit základních práv nastaveno jako systém procesních úkonů tak, aby požadavek na soudní ochranu jedné osoby nedůvodně nepůsobil imateriální a i materiální újmu osobě, která se vzneseným nárokem své protistrany ocitla v právní a společenské nejistotě. Z této základní podstaty procesu, ve kterém proti sobě stojí dva účastníci, kdy každý má ustanovením čl. 37 Listiny základních práv a svobod zajištěno rovné postavení vůči druhému, vyplývá požadavek, aby i každý subjekt civilního soudního řízení v něm vystupoval s takovou mírou odpovědnosti, aby tím nedůvodně nepůsobil újmu „protihráči“

---

⁴ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících;

⁵ BARTONÍČKOVÁ, K. Zásada rychlosti řízení ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva. In *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2007*. 1. vydání. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2007. s. 153.

⁶ MACUR, J. Problémy legislativní úpravy prekluzivních lhůt k urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 1999, roč.7, č. 7, s. 346.

⁷ DAVID, L. Co má (též) vliv na délku trvání civilních sporů. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č.9, s. 410.

tím, že bude jeho společensky nejisté postavení nedůvodně protahovat.

Materiální prameny odpovědnosti účastníků řízení za právo na spravedlivý proces.

Základní role stran civilního řízení sporného spočívá v jejich aktivní činnosti při zjišťování skutkového stavu. Zjišťování skutkového stavu, jako institucionalizovaný proces a souhrn procesních úkonů, kterými se soudu představuje ex post událost vnějšího světa, je středobodem vlastního soudního řízení nalézacího.

V současné době se v českém civilním procesu sporném uplatňuje jako vůdčí princip zásada projednací. Její hlavní projev spatřujeme v ustanovení § 120 odst. 3 občanského soudního řádu. Ustanovení § 120 odst. 3 o. s. ř. stanovuje, že soud může provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu případu a přitom vyplývají z obsahu spisu. Nicméně předmětné ustanovení současně zdůrazňuje, že uvedené nic nemění na projednací zásadě civilního řízení a soud důsledně vychází pouze z důkazů, které byly provedeny, pokud jiné neoznačí účastníci řízení sami. Podstata zmocnění soudu nespočívá na tom, že bude z vlastní iniciativy vyšetřovat skutkový stav a po důkazech pátrat.⁸ Opačný závěr by neodpovídal ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř., kterým zákon zdůrazňuje nutnost upozornit účastníky řízení, aby označili důkaz k prokázání jejich tvrzení.⁹ Soud může ve smyslu § 120 odst. 3 o. s. ř. provést pouze takový důkazní prostředek, který vyplývá ze spisu. Důkazní prostředek je tedy ve spisu zmíněn a je přímo jeho součástí. Současně ale chybí formální návrh účastníka, aby byly určité předměty, osoby nebo listiny provedeny jako důkaz, i když jsou ve spisu uvedeny. Nejde tedy o porušení zásady projednací, protože důkazní prostředek, který má vztah k některé tvrzené sporné skutečnosti, byl učiněn předmětem řízení – součástí spisu – ale účastník jej formálně nespojil s určitým svým tvrzením. Ačkoli nejde o výslovný důkazní návrh dle § 120 odst. 1 o. s. ř., jedná se stále o skutečnost uvedenou účastníkem řízení dle § 101 o. s. ř., která je součástí předestřené skutkového materiálu.

Plná odpovědnost za zjištění skutkového stavu tedy v současné době lpí na účastnících řízení. Jelikož je zjišťování skutkového stavu funkčním procesem, je jeho základním projevem časová náročnost. Každé soudní řízení vyžaduje určitý čas, který představují na sebe navazující procesní úkony účastníků řízení, jež uvádí skutková tvrzení a označují důkazy k jejich prokázání. Protože jde ze zásady projednací o činnost příslušející výhradně účastníkům řízení, je pouze v závislosti

---

⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb. sněmovní tisk 478.

⁹ BUREŠ, J. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. *Bulletin advokacie*, roč. 2009, č. 12, s. 30.

na jejich odpovídající aktivitě, jak dlouhý čas si adekvátní zjišťování skutkového stavu vyžádá. Čím déle účastníci řízení otálí s představením relevantních tvrzení a důkazních návrhů, tím déle trvá proces a je tak prodlužována předmětná nejistota účastníka řízení, který se v procesu ocitl. Pokud si v této souvislosti uvědomíme, že součástí práva na spravedlivý proces je soudní řízení v přiměřené lhůtě, dojdeme k závěru, že v současné době, kdy zásada projednací svazuje ruce soudu a zjišťování skutkového stavu plně klade na bedra účastníků řízení, jsou to oni, kdo je odpovědný za to, aby tato součást práva na spravedlivý proces byla naplněna a nebyla porušována. Každé účelové nebo nedbalé otálení v odpovídající činnosti při zjišťování skutkového stavu protahuje celkovou dobu civilního procesu a tím nejistotu účastníků řízení. Může tak docházet k zaviněným průtahům v soudním řízení, které by byly plně v moci účastníka řízení. Při striktní aplikaci zásady projednací by nemohl být soud katalyzátorem urychlení proces – například vyhledat nebo si vyžádat odpovídající důkazní prostředek – a bylo by plně v moci účastníka řízení protahovat spor k újmě své protistrany. Tam, kde je zjišťování skutkového stavu plně a pouze v moci účastníků řízení, by měly nastoupit nástroje, které nejsou závislé na činnosti soudu, ale působí stimulačním efektem na činnost účastníků řízení při zjišťování skutkového stavu. Taková opatření lze hledat v normách, které formují civilní proces sporný a jejichž prostřednictvím dochází k naplnění práva na spravedlivý proces tím směrem, že je zajištěno řízení v přiměřené lhůtě. A takové mechanismy lze od zákonodárce očekávat vzhledem k čl. 6 Úmluvy na ochranu lidských práva a základních svobod. Jde o mechanismy, které institucionalizují odpovědnost účastníků řízení za spravedlivý proces – proces bez zbytečných průtahů.

3. MECHANISMUS STIMULACE PROCESNÍ AKTIVITY ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ.

Za účelem toho, aby si účastníci řízení byli vědomi své odpovědnosti za naplnění práva na spravedlivý proces, zavádí zákonodárce určité procesní instituty, které mají stimulovat včasnou procesní aktivitu odpovědných subjektů. Oprávněnost takto cílených zákonných opatření spočívá ve výše vyloženém principu proporcionality, kdy lze po účastníku řízení oprávněně požadovat, aby byl aktivní v obraně a prosazení svých zájmů. Stále mluvíme o rovině civilních řízení sporných. Jejich konstrukce spočívá na kontradiktorním postavení a soutěžení stran. Jsou to pouze účastníci řízení, kdo je odpovědný a je s to představit skutkové okolnosti případu. Soud není oprávněn zjišťovat skutkový stav. Veškerá procesně materiální aktivita je v rukou účastníků řízení, kteří tak mají ve své moci dobu, po jakou bude možné proces časově protahovat.

Aby zákonodárce zabránil účastníkům nekonceptně a účelově protahovat civilní soudní řízení, čímž by docházelo v průtahům v právní nejistotě dotčených účastníků řízení, stanoví občanský soudní řád, jako procesní právní předpis, časové limity. Jde o hranice v procesu, jejichž uplynutím se uzavírá účastníkům řízení další

možnost skutkové procesní aktivity. Mluvíme o procesních prekluzivních lhůtách.¹⁰ Účastníci řízení tak předem znají časový prostor, v němž je přípustné uplatňovat skutková tvrzení a důkazní návrhy. Mimo příslušný časový rámec to již možné není. Vymezené procesní úkony jsou podle svého obsahu soustředěny do zákonem stanovených roků a lhůt.¹¹ Prekluzivní lhůty jsou běžnou součástí právního řádu, pokud jde o práva vyplývající z hmotněprávních předpisů,¹² a své místo tak mohou mít i v případě práv procesního charakteru. Jejich role v právním systému vychází ze skutečnosti, že každá osoba, která má zájem na ochraně svého subjektivního soukromého práva, jej musí i náležitě uplatňovat v čase, který je k tomu objektivně stanoven. S ohledem na případnou procesní neaktivitu lze s vysokou pravděpodobností hraničící s jistotou předpokládat, že strany žádnými vhodnými prostředky objasňujícími skutkový stav věci nedisponují. Je proto mylné se domnívat, že účinky prekluzivních lhůt tak, jak ukončují v určitém okamžiku procesní aktivitu účastníků řízení, znemožňují soudu vydat rozhodnutí, které bude v souladu s hmotněprávními poměry.¹³ Racionalita zavedení prekluzivních lhůt do civilního procesu spočívá v tom, že účastník řízení již nemá prostor pro kalkul, kdy uvádět významné skutečnosti potřebné ke zjištění skutkového stavu případu. Účastník řízení si tak je vědom, že jedinou možností jak úspěšně obstát ve sporu, je plnit svou procesní odpovědnost včas resp. v čase mu určeném.

Na příkladu platné a účinné právní úpravy České republiky se od poloviny roku 2009 setkáváme s univerzální působností institutu zásady koncentrace řízení, jež je konstrukcí procesních prekluzivních lhůt. Tato zásada, kterou znal již zákon daný dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), je dnes patrně vůdčí zásadou zjišťování skutkového stavu účastníky řízení. Do jaké míry jsou ale její účinky souladné s právem na spravedlivý proces? Lze uvažovat o modifikaci současné právní úpravy zásady koncentrace řízení, aby co nejlépe odrážela požadavek

---

¹⁰ MACUR, J. Problémy legislativní úpravy prekluzivních lhůt k urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 1999, roč.7, č. 7;

¹¹ Pojem *soudní rok* zavedl do českého civilního procesu civilní řád soudní z roku 1895. Jde o označení doby, ve které soud jedná o věci samé. *Masarykův slovník naučný*. Díl VI. Praha : ČS Kompas, 1932, s. 199. Doba provádění procesních úkonů, která je vymezena dnem a hodinou, a také zpravidla místem soudní budovy. VESELÝ, F. X. *Všeobecný slovník právní*. Díl 4. Praha: Nákladem vlastním - komisi knihkupectví F. Topiče, 1899, s. 103.

¹² zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů; § 583.

¹³ MACUR, J. Koncentrace řízení a procesní prekluzivní lhůty podle novely občanského soudního řádu č. 30/2000 Sb. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 8, č. 1, s. 8.

rychlosti řízení, ale přitom proporcionálně zachovala i právo na právní pomoc a soudní ochranu? V následujícím závěrečném oddílu této stati, bych rád vyvolal úvahu nad současnou právní úpravou a možnou inspirací vzhledem k zmíněné proporcionalitě.

4. ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ÚČINKY KONCENTRACE ŘÍZENÍ.

Účinky koncentrace řízení dle občanského soudního řádu ve znění od 1. 7. 2009 působí absolutně, což se projevuje v téměř úplném odmítnutí opožděných skutkových návrhů procesních stran. Tuto právní úpravu považují některé názory za odmítnutí principu právního slyšení u soudu dle čl. 14 Evropské úmluvy a volají po zavedení koncepce relativních účinků zásady koncentrace řízení.¹⁴ Tomuto pojetí odpovídala zásada soustředovací v civilním soudním řádu, kdy s přivolením odpůrce bylo možné účinky koncentrace řízení prolomit a získat prostor k uvádění doplňujících tvrzení a důkazů. Profesor Macur poukazuje na vhodnost relativní konstrukce, jak je uvádí na příkladu německé civilněprocesní úpravy. Předně zdůrazňuje, že účinky prekluze, které s sebou nese koncentrace řízení, nemají penální charakter. Cílem není trestat účastníky řízení, ale zabránit neodůvodněným průtahům v řízení. Proto v těch případech, kdy je z objektivních důvodů na straně soudu nebo okolností řízení nutné jednání odročit (prodloužit), mohou i účastníci uvádět nové skutečnosti, protože tím sami řízení neprotahují. Průtahy tak nebudou v příčinné souvislosti s jednáním účastníka (např. jednání je třeba odročit kvůli ustanovení znalce).¹⁵ Na negativní účinky absolutního pojetí koncentrace odkazuje profesor Macur i v souvislosti s českou úpravou a zdůrazňuje potřebu protnutí relativními prvky.¹⁶ Absolutní i relativní účinky koncentrace řízení působí na odpovědnost účastníků řízení za zjištění skutkového stavu případu stejným způsobem. V obou modelech nemohou účastníci řízení dopředu předvídat, zda nedojde k potřebě jednání odročit. Nemohou tak taktizovat, pokud jde o včasnost a úplnost skutkových tvrzení a důkazních návrhů, protože k oddálení prekluze dojít může, ale nemusí. Naopak připuštění nových důkazů u formálně odročeného jednání, je v současné době vyváženo zvláštní poučovací povinností soud dle §118a o. s. ř., která je naplňována během koncentračního roku. Nelze stavět do pozadí také význam fáze přípravy jednání, která má fundamentálně podnítit účastníky, aby participovali na koncentračním roku, jsa si plně vědomi potřeby tvrdit a prokazovat. Nezaviněné překážky v plnění procesních povinností

---

¹⁴ LAVICKÝ, P. STAVINHOVÁ, J. Sankce v civilním právu procesním. *Právní fórum*. 2008, roč. 5, č. 9, s. 374.

¹⁵ MACUR, J. Koncentrace řízení a procesní prekluzivní lhůty podle novely občanského soudního řádu č. 30/2000 Sb. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 8, č. 1, s. 9.

¹⁶ MACUR, J. K problematice urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3, s. 126.

pak akcentují výjimky z koncentračních účinků dle § 118b odst. 1 o. s. ř.

Vhodným řešením sporu mezi absolutní a relativní úpravou koncentrace se jeví historická úprava civilního řádu soudního. Koncentrace mohla být prolomena ve prospěch skutkového objasnění případu, ale bylo to v moci obou stran, které společnou vůli sice řízení mohly protáhnout, ale ve vlastním zájmu. Nedocházelo k jednostranným obstrukcím a průtahům. Tam, kde je vůle obou stran, aby byla koncentrace prolomena v zájmu doplnění skutkového stavu, postrádá prekluze smysl a odporuje účelu civilního procesu sporného.¹⁷ V rámci rekonstrukce českého civilního procesu by se úvahy o uplatnění koncentrace řízení měly ubírat směrem relativních účinků prekluze, kdy právní úprava civilního řádu soudního může být přínosnou inspirací.

5. ZÁVĚR

Jako dovětek své stati podávající úvahu o oprávněnosti kladení nároků na odpovědnost účastníků řízení za zjištění skutkového stavu v přiměřené době, bych zvolil připodobnění právního procesu na proces medicínský. Inspirovalo mě zamyšlení profesora Hory nad společenským významem právního a lékařského povolání, která je obsažena v předmluvě nového vydání učebnic Československého civilního práva procesního.¹⁸ Pokud si představíme, že účastník civilního řízení je pacientem s určitou nemocí či bolestí, nebo jej trápí jiný společenský neduh, můžeme dojít k závěru, že je vlastně v zájmu účastníka řízení být rychle uzdraven. Je natolik neodůvodněné žádat po účastníku řízení, aby sám napomáhal zhojení svých zájmů? Vždyť i pacient je odpovědný za své zdraví tělesné. Nemocný člověk plní pokyny lékaře, aby došlo k nápravě jeho obtíží. Není důvod odhlédnout od odpovědnosti účastníka řízení za to, aby se přičinil aktivně o efektivní a rychlou nápravu svých společenských a majetkových obtíží. Věřme v procesní předpisy, které budou nejen zaručovat naplnění práva na spravedlivý proces, jehož budou účastníci řízení adresáty, ale též doufejme ve stanovení takových pravidel, která vyvolají u účastníků řízení vědomí vlastní odpovědnosti za spravedlivý proces.

Na úplný závěr se musím pozastavit nad dalším připodobněním. Každá léčba začíná diagnózou, jakousi přípravou na léčbu – zjišťováním poruch a nemocí. Váha spravedlivého procesu naplněného v civilním soudním řízení by měla být kladena též na počáteční fázi – a to fázi přípravy jednání. „Příprava jednání je

---

¹⁷ MACUR, J. Problémy legislativní úpravy prekluzivních lhůt k urychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 1999, roč.7, č. 7, s. 346.

¹⁸ HORA, V. *Československé civilní právo procesní. I. - III. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010.

základem celého procesu a její podceňování bývá pravidelným zdrojem jeho nesoustředěného vedení, při němž soud není vždy schopen reagovat na nepřínosnou důkazní aktivitu stran.¹⁹ Je vhodné poukázat na Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy, které se týká principů civilního procesu, jež jsou určeny k jeho zefektivnění. Pátý princip vyjadřuje požadavek, aby nároky, tvrzení a obrany stran a i jejich důkazy byly uvedeny v co nejranější fázi řízení a aby nebyly obecně přípustěny u odvolací instance, a to pouze s výjimkami, které vycházejí z objektivní nemožnosti jejich včasného uplatnění nebo z jiného zvláštního důvodu.²⁰ V tomto kontextu není bez zajímavosti, že v Ruské federaci je u obchodních sporů koncentrace řízení dokonce předepsána pro konec přípravy jednání.²¹

Literature:

- C.H. van RHEE (ed.). *The Law's Dealy. Essays on Undue Delay in Civil Litigation*. Antverp. Intersentia, 2004. s. iii. ISBN: 90-5095-388-3
- JURÁŠ, M. *Zásada koncentrace řízení v českém a ruském civilním procesu*. Olomouc, 2011. diplomová práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Právnická fakulta;
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jakou součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.;
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících;
- BARTONÍČKOVÁ, K. *Zásada rychlosti řízení ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva*. In *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2007*. 1. vydání. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2007. 771 s. ISBN: 9788071602507
- MACUR, J. *Problémy legislativní úpravy prekluzivních lhůt k urychlování civilního soudního řízení*. *Právní rozhledy*, 1999, roč.7, č. 7, s. 346.

---

¹⁹ David, L. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 520.

²⁰ Council of Europe, Committee of ministers, Recommendation No. R (84) 5 of the committee of ministers to member states on the principles of civil procedure designed to improve the functioning of justice. 28. 2. 1984; [online]. [cit. 12.ledna 2011]. Dostupné na <<https://wcd.coe.int/wcd/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603496&SecMode=1&DocId=682030&Usage=2>>

²¹ čl. 9 a čl. 65, Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации от 24.07.2002 N 95-ФЗ с изм. и доп., вступающими в силу с 23. 12. 2010, [*Arbitražnyj processual'nyj kodeks Rossijskoj federacii*].

- DAVID, L. Co má (též) vliv na délku trvání civilních sporů. Právní rozhledy, 2002, roč. 10, č.9.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb. sněmovní tisk 478.
- BUREŠ, J. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. Bulletin advokacie, roč. 2009, č. 12, s. 30.
- Masarykův slovník naučný. Díl VI. Praha : ČS Kompas, 1932, s. 199.
- VESELÝ, F. X. Všeobecný slovník právní. Díl 4. Praha: Nákladem vlastním - komisi knihkupectví F. Topiče, 1899.
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- MACUR, J. Koncentrace řízení a procesní prekluzivní lhůty podle novely občanského soudního řádu č. 30/2000 Sb. Bulletin advokacie, 2001, roč. 8, č. 1.
- LAVICKÝ, P. STAVINHOVÁ, J. Sankce v civilním právu procesním. Právní fórum. 2008, roč. 5, č. 9.
- MACUR, J. K problematice urychlování civilního soudního řízení. Právní rozhledy, 2002. roč. 10, č. 3.
- HORA, V. Československé civilní právo procesní. I. - III. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010.
- DAVID, L. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 1072 s. ISBN: 978-80-7357-460-4
- Council of Europe, Committee of ministers, Recommendation No. R (84) 5 of the committee of ministers to member states on the principles of civil procedure designed to improve the functioning of justice. 28. 2. 1984; [online]. [cit. 12.ledna 2011]. Dostupné na <<https://wcd.coe.int/wcd/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603496&SecMode=1&DocId=682030&Usage=2>>
- Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации от 24.07.2002 N 95-ФЗ с изм. и доп., вступающими в силу с 23. 12. 2010, [Arbitražnyj processual'nyj kodeks Rossijskoj federacii].

Contact – email

juras.marek@seznam.cz